

Sygn. akt II Ca 804/12

Sygn. akt II Ca 804/12

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 grudnia 2012 r.

Sąd Okręgowy w Świdnicy, II Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Jerzy Dydo

Sędziowie: SO Aleksandra Żurawska

SO Małgorzata Mróz

Protokolant: Bogusława Mierzwa

po rozpoznaniu w dniu 11 grudnia 2012 r. w Świdnicy

na rozprawie

sprawy z powództwa **Z. B.**

przeciwko **U. K. i J. K.**

o zapłatę 17.000 zł

na skutek apelacji powódki

od wyroku Sądu Rejonowego w Świdnicy

z dnia 16 sierpnia 2012r., sygn. akt I C 470/11

oddala apelację.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 16 sierpnia 2012 r. Sąd Rejonowy w Świdnicy w sprawie sygn. akt I C 470/11 zasądził solidarnie od pozwanych U. K. i J. K. na rzecz powódki Z. B. kwotę 11.875 zł z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia 23 sierpnia 2011r. do 16 sierpnia 2012 r. (pkt I), oddalił dalej idące powództwo (pkt II), świadczenie pieniężne zasądzone w pkt. I wyroku rozłożył na 74 miesięcznych rat, przy czym 73 raty po 160 zł każda i ostatnia rata w kwocie 195 zł płatne będą do 20 dnia każdego następującego po sobie miesiąca, począwszy od 1 października 2012 r. (pkt III), nie obciążył pozwanych kosztami procesu (pkt IV) oraz nakazał powódce, aby uiściła na rzecz Skarbu Państwa Sądu Rejonowego w Świdnicy kwotę 1.281 zł tytułem części brakujących kosztów sporządzenia opinii przez biegłego sądowego (pkt V).

Sąd Rejonowy ustalił, że na mocy postanowienia Sądu Rejonowego w Świdnicy z 29 września 1987r spadek po F. B., zmarłym 3 października 1986 r., G. nabyli : żona R. B., dzieci U. K., E. K., H. C. w udziałach po 3/20 części oraz wnuki L. K., A. B., M. B. i D. B. w udziałach po 3/40 części, przy czym udział spadkowy w nieruchomości położonej w G., objętej księgą wieczystą nr (...) nabyły: żona R. B. i dzieci U. K., E. K. i H. C. w udziałach po 1/4 części. Postanowieniem Sądu Rejonowego w Świdnicy z 30 sierpnia 2010 r. spadek po R. B., zmarłej w dniu 3 listopada 2001r. w G., na podstawie testamentu notarialnego z 10 kwietnia 1997r. nabyła córka U. K. i J. K. na prawach małżeńskiej wspólności ustawowej.

W skład majątku spadkowego po R. B. wchodzi udział w wysokości 5/8 części nieruchomości położonej w G. w obrębie gminy Ś. o łącznej powierzchni 0,98 ha, stanowiącej działkę zabudowaną nr (...) o powierzchni 0,09 ha, działkę rolną nr (...) o powierzchni 0,10 ha i działkę rolną nr (...) o powierzchni 0,79 ha, dla której to nieruchomości Sąd Rejonowy w Świdnicy powadzi księgę wieczystą nr (...). Aktualnymi współwłaścicielami całej powyższej nieruchomości są: U. K. i J. K. na prawach małżeńskiej wspólności ustawowej w udziale 5/8, H. C. w udziale 1/8, U. K. w udziale 1/8, J. S. w udziale 1/32, N. K. w udziale 1/32, Z. K. w udziale 1/32, M. S. w udziale 1/32. Wartość całej nieruchomości wynosi 190.000 zł, a wartość udziału 5/8 we wskazanej wyżej nieruchomości odpowiada kwocie 118.750 zł.

J. K. otrzymuje zasiłek przedemerytalny w wysokości 889,31 zł. U. K. nie otrzymuje żadnych dochodów. Pozwani samodzielnie ponoszą koszty utrzymania nieruchomości, zaciągnęli kredyt w wysokości 1.739,20 zł przeznaczając go w całości na poniesienie kosztów sądowych w niniejszym postępowaniu, tj. kosztów sporządzenia opinii przez biegłego sądowego.

Przy tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Rejonowy uznał powództwo za uzasadnione, stosownie 991 § 2 k.c. i 1002 k.c. Powódka, jako córka zmarłej R. B., uprawniona jest do otrzymania zachowku, skoro spadkodawczyni testamentem notarialnym przekazała cały majątek pozwany U. K. i J. K.. Wartość nieruchomości spadkowej według chwili otwarcia spadku wynosi 190.000 zł. W oparciu o postanowienia stwierdzające nabycie spadku po F. B. i R. B., Sąd I instancji ustalił, że w skład majątku spadkowego po R. B. wchodzi udział w wysokości 5/8 części w nieruchomości objętej księgą wieczystą nr (...). Mając na uwadze wartość całej nieruchomości Sąd wskazał, że wartość udziału 5/8 odpowiada kwocie 118.750zł, stanowiącej tzw. substrat zachowku. Następnie, powołując się na treści art. 931 § 2 k.c., ustalił udział spadkowy będący podstawą do obliczenia zachowku. R. B. pozostawiła po sobie pięcioro dzieci, a zatem każde z nich dziedziczy po 1/5 części spadku. Udział spadkowy powódki odpowiada zatem 1/5 udziału, który stosownie do art. 991 § 1 k.c. należy pomnożyć przez 1/2, co daje 1/10. Tym samym należny jej zachówek wynosi 11.875 zł (1/10 x 118.750 zł).

W konsekwencji powyższego pozwani U. K. oraz J. K. zobowiązani są solidarnie uiścić na rzecz Z. B. kwotę 11.875 zł.

Równocześnie z uwagi na orzeczoną kwotę zachowku (11.875zł), Sąd I instancji oddalił dalej idące powództwo. Nadto Sąd uwzględnił wnioski pozwanych o rozłożenie na raty zasądzonej kwoty zachowku (pkt III sentencji wyroku), wskazując na ich wyjątkowo trudną sytuację materialną. Wprawdzie pozwani wnosili o rozłożenie kwoty zachowku na raty po 100 zł miesięcznie jednakowoż Sąd podwyższył je do 160 zł miesięcznie, mając na uwadze, aby znacznie nie przeciągać w czasie spłaty zachowku z racji starszego wieku powódki. W związku z rozłożeniem należności na raty miesięczne, odsetki ustawowe należne powódce od kwoty zachowku Sąd zasądził od daty wniesienia pozwu (tj. od dnia 23.08.2011r., czyli daty wpisania sprawy pod nowy numer po zarządzeniu zwrotu pozwu) do dnia wydania wyroku (tj. do dnia 16 sierpnia 2012r.), gdyż dalsze ewentualne odsetki ustawowe należące będą w razie opóźnienia w płatności poszczególnych rat i od wysokości tych poszczególnych rat do dnia ich opłaty. Równocześnie Sąd podkreślił, że odsetki ustawowe liczone od kwoty zasądzonej kwoty 11.875 zł od dnia 23 sierpnia 2011 r., do dnia 16 sierpnia 2012r. staną się wymagalne z chwilą uprawomocnienia wyroku, gdyż rozłożeniu na raty podlega tylko kwota zachowku (bez odsetek ustawowych).

Orzeczenie o kosztach procesu Sąd oparł na dyspozycji przepisu art. 102 k.p.c. mając na uwadze bardzo trudną sytuację materialną pozwanych (pkt IV intencji wyroku).

O nieuiszczonych wydatkach sądowych na opinię biegłego sądowego Sąd orzekł na podstawie art. 100 kpc, wskazując, że żądania obu stron procesu zostały jedynie częściowo uwzględnione.

Powyższe rozstrzygnięcie zaskarżyła powódka, kwestionując zasadność rozłożonej przez Sąd pierwszej instancji kwoty zachowku na 74 raty. Ponadto podała, że w związku z przebytą operacją stawu biodrowego oraz faktu pobieranej renty inwalidzkiej liczyła na 2/3 wartości udziału spadkowego, który by jej przypadł przy dziedziczeniu ustawowym. Zakwestionowała przy tym ustalenia Sądu co do trudnej sytuacji materialnej pozwanych.

Sąd Okręgowy oparł się na ustaleniach faktycznych Sądu Rejonowego mających oparcie w materiale dowodowym sprawy i zważył, co następuje :

Apelacja nie może zostać uwzględniona.

Powódka w pierwszej kolejności zakwestionowała trafność rozstrzygnięcia Sądu Rejonowego, który orzekł o rozłożeniu zaszędzonego na jej rzecz zachowku na 74 raty.

Stosownie do art. 320 k.p.c w szczególnie uzasadnionych wypadkach sąd może w wyroku rozłożyć na raty zaszędzone świadczenie (...).

Sąd Okręgowy podziela stanowisko wyrażone w zaskarżonym orzeczeniu, w świetle którego sytuacja materialna pozwanych wyklucza możliwość jednorazowej zapłaty zaszędzonej na rzecz powódki kwoty 11.875 zł. W toku postępowania sądowego pozwani wykazali, iż nie pracują, utrzymują się jedynie z zasiłku przedemerytalnego J. K.. Z racji ich wieku oraz stanu zdrowia podjęcie zatrudnienia jest – zdaniem Sądu Okręgowego – wysoce utrudnione, stąd wywody powódki w tym zakresie należy uznać za chybione. Ponadto wskazać należy, że zgodnie z art. 6 k.c. ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne. O ile zatem skarżąca posiadała informacje dotyczące uzyskiwania przez pozwanych większych dochodów czy też innych dodatkowych źródeł utrzymania, powinna tę okoliczność udowodnić. Same jej twierdzenia w tym zakresie nie mogą obalić ustaleń Sądu poczynionych na podstawie przedłożonych przez pozwanych dokumentów. Równocześnie stan faktyczny sprawy, dotyczący sytuacji finansowo - zdrowotnej J. K. i U. K. nie pozwala zgodzić się ze stanowiskiem powódki, że pozwani, celem spłaty zaszędzonego świadczenia mogliby zaciągnąć na ten cel kredyt. Pogląd taki jest chybiony o tyle, że pozwani przy dochodzie 889,31 zł nie mają zdolności kredytowej, a sam fakt posiadania majątku nieruchomego nie stanowi podstawy do udzielenia zabezpieczenia hipotecznego.

Nadto w apelacji powódka wskazała, że liczyła na otrzymanie 2/3 wartości udziału spadkowego, który przysługiwałby jej przy dziedziczeniu ustawowym, a nie 1/2 - jak to orzekł Sąd.

Odnosząc się do tego zarzutu wskazać należy, że zgodnie z art. 991 § 1 k.c. zstępnym, małżonkowi oraz rodzicom spadkodawcy, którzy byliby powołani do spadku z ustawy, należą się, jeżeli uprawniony jest trwale niezdolny do pracy albo jeżeli zstępny uprawniony jest małoletni - dwie trzecie wartości udziału spadkowego, który by mu przypadł przy dziedziczeniu ustawowym, w innych zaś wypadkach - połowa wartości tego udziału.

Jak wynika z powyższego, wysokość zachowku, co do zasady, wynosi połowę wartości udziału, zaś 2/3 w sytuacji spełnienia przez spadkobiercę jednej z przesłanek w tym przepisie wskazanych – tj. trwała niezdolność do pracy lub też małoletniość.

Powódka w toku postępowania pierwszoinstancyjnego nie powoływała się na okoliczności, które wskazywałyby, że jest osobą trwale niezdolną do pracy. Pierwszy taki zarzut, na dodatek bardzo lapidarny, został sformułowany dopiero na etapie apelacji, natomiast wypis z treści orzeczenia lekarza orzecznika ZUS, potwierdzający trwałą niezdolność powódki do pracy, został przedłożony miesiąc po wniesieniu apelacji, to jest dopiero przy piśmie z 21 listopada 2012 r. Zgodnie z art. 381 k.p.c. sąd drugiej instancji może pominąć nowe fakty i dowody, jeżeli strona mogła je powołać w postępowaniu przed sądem pierwszej instancji, chyba że potrzeba powołania się na nie wynikła później. Nie ulega wątpliwości, że nie istniały żadne przeszkody, aby skarżąca przedłożyła powyższe zaświadczenie przed Sądem I instancji. Aktualnie taki wniosek dowodowy należy uznać za spóźniony i z tej przyczyny został przez Sąd II instancji pominięty.

Mając na uwadze powyższe Sąd Okręgowy stwierdza, iż orzeczenie Sądu Rejonowego jest prawidłowe i nie ma podstaw do jego wzruszenia. Stan faktyczny został ustalony prawidłowo i znajduje uzasadnienie w zgromadzonym materiale dowodowym. Nie ma również podstaw do zakwestionowania oceny prawnej powództwa – Sąd I instancji zastosował bowiem właściwe przepisy prawa, dokonując trafnego rozstrzygnięcia pod kątem materialnoprawnym.

Z uwagi na powyższe apelacja została oddalona, zgodnie z art. 385 k.p.c.